

Tavla 79 | Propaganda och Masskultur

Terror var inte den enda egenskapen hos det nazistiska regimen. Masskultur och den ständigt närvarande propagandan var också kännetecknen. Inspirerade av Wagneroperor; filmmanus, teatereffekter, reklam, politiska händelser och massmöten skulle iscensättas. Massframträdanden, uniformer, den oändliga havet av flaggor, ljuseffekter, läktare, upphöjda piedestaler, förprogrammerade gester och effektiv musik skulle omvandlas till en överväldigande spektakel, ett verk av 'konst'. Führers framträdanden, festivaler, minnesmärken och alla typer av masshändelser skulle upprepas frekvent, så att folket inte skulle kunna reflektera över vad som händer. Detta ledde till skapandet av en illusorisk värld, använd för att skapa "Folkgemenskapen". Nära den nationella socialisternas iscensättning av masshändelser fanns alla möjliga idrottstävlingar och presentationer av konst, kultur och teknik. Men även detta skulle genomsyras av nazistsymboler och emblem. För att upprätthålla denna fiktiva verklighet och distrahera från vardagslivet skulle stora mängder pengar och fantasi spenderas av det tredje riket. Detta kostade mer pengar, till en viss grad kan man också säga mindre pengar, än att investera i att förbättra arbarklassens sociala förhållanden. Denna massunderhållning skulle ge "Folkgemenskapen" en pseudosocialistisk beläggning.

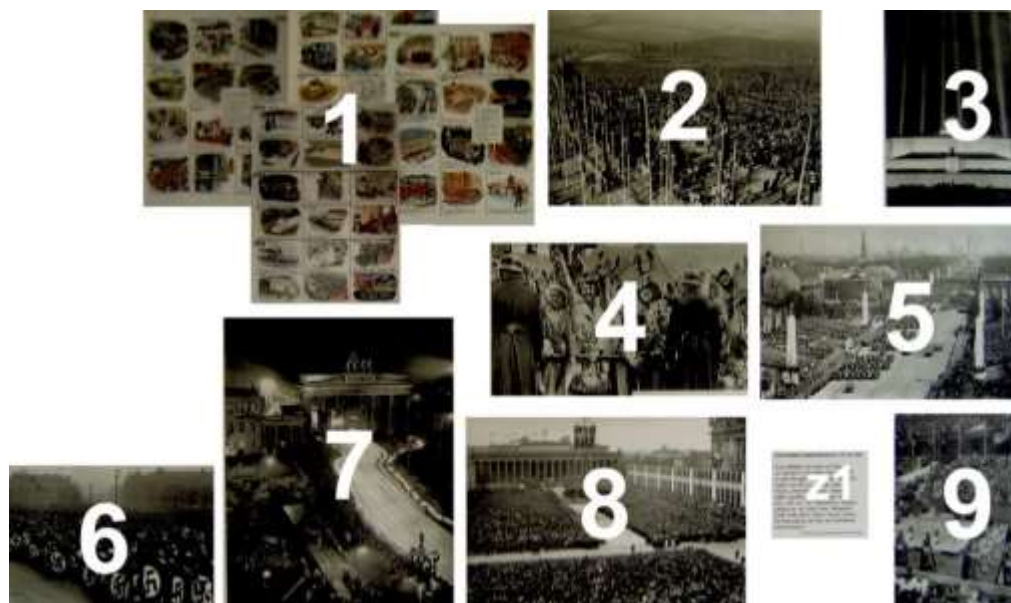

1. Ljuskupolen under "Nürnbergrallyt" i Nürnberg, 1936. Rudolf Herz, München

Tavla 80 | Massproduktion av "Folkgemenskapen"

Nationella helgdagar spelade en viktig roll inom nationalsocialismen. Förutom kyrkliga helgdagar skulle även den 1 maj, Hjalteminnets dag och Tacksägelsedagen firas. Särskilda händelser som Mussolinis besök eller Hitlers 50-årsdag skulle vara massfester. Festligheter skulle äga rum på "Maktens ankomst" dag, grundandet av NSDAP, Mors dag och vid vintersolståndet, sommarsolståndet och "Rikspartidagen". Stora evenemang som olympiska spelen hanterades genom massmöten. Mångfalden av helgdagar var avsedd att främja acceptansen av nationalsocialismen enligt propagandaminister Joseph Goebbels.

Choreografi och dramaturgi för evenemang skulle vara förbestämda och roller skulle tilldelas alla deltagare. Särskilt var massappellen hos festerna och massornas disciplin och ritualiserade attityd avsedda att göra existensen av "Folkgemenskapen" märkbar. De många programmen för evenemangen, inslag av politiska demonstrationer och allusionen till något "heligt" gjorde det till en syntes av konst. En egenskap hos "Nationella konstens syntes" var integreringen av publiken. Särskilt populära var formade massmarscher eller "Ljuskupolen" som Albert Speer utvecklade 1933. "Ljuskupolen" bestod av en cirkel av strålkastare som skulle stråla direkt upp mot himlen. Arrangören utnyttjade de tekniska och konstnärliga möjligheterna perfekt: atmosfäriska element från bio, aspekter av dramatiska ljussammansättningar från folkteatern 'Max Reinhardts' och effekterna av ljus och reklam i köpcentra användes som metoder. Under kejsarrikets era användes flodljusparader för att presentera krigsmaskinen. Hitler skulle inspireras av detta och låta specifika ljus tändas och släckas under sina tal för att betona vissa punkter. Scenografin för en "Folkgemenskap" och förhållandet mellan "Volk" och "Führer" ägnades särskild uppmärksamhet. Detta skulle visualiseras i två faser: Först skulle Führerns tribun och sedan de röda flaggorna stråla av strålkastare. Efteråt skulle ljuset riktas mot enskilda grupper i publiken: Ljuset var

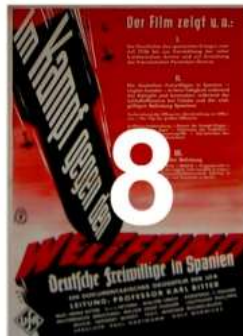

1. Bilder av politiska och sociala händelser har sammanställts för att skapa en "Festival Calendar" och visas i tidningen "The New Line". The New Line, 1938
2. Mellan 1933 och 1937 ägde en årlig Tacksägelsefestival rum vid Bückeberg nära Hameln. Genom en strikt planerad programformula (flaggparad, överlämnande av skörd) skulle cirka 1 miljon bönder delta. Tacksägelse vid Bückeberg, 1 oktober 1933. Tyska historiska museet Berlin
3. Ljuskupol över Zeppelin-fältet i Nürnberg, under den politiska ledarens appell. 7 september 1938. Tyska historiska museet Berlin
4. Propagandafoto som visar glädjens tårar under en offentlig framträdande av Adolf Hitler. Tyska historiska museet
5. Militärparad till ära för Adolf Hitlers födelsedag, 20 april 1939. Tyska historiska museet Berlin
6. Offentlig edsavläggning av offentliga tjänstemän. Tjänstemän, som främst var aktiva inom NSDAP, Berlin Lustgarten, 25 februari 1934. Bundesarchiv Berlin
7. Vy över Torch Parade som går genom Brandenburger Tor, sedd från Hotel Adlon. På kvällen för Hitlers utnämning till rikskansler marscherade 15 000 Hitler-supportrar genom Brandenburger Tor och passerade den upplysta rikskansliet, 30 januari 1933. Tyska historiska museet Berlin
8. Massmöte den 1 maj, Berlin Lustgarden. Tyska historiska museet Berlin
9. Procession till ära för det 4:e rikets konvent för KdF-organisationen, Hamburg 1938. Under Sun Wheel, 1938

z1. Massutövning av Folksgemenskapen Victor Klemperers dagbok, 30 juni 1938: Det är uppenbart, eftersom vi har rest de senaste månaderna genom olika städer, att det varje söndag finns festivaler och flaggor överallt. Torgmöten, regimentsmöten och sportfestivaler av SA-grupperna 600, 625 och 650, stadsjubileer och om och om igen; flaggor, flaggor, flaggor, flaggor. Monotoni och avsmak måste så småningom stiga.

Tavla 81 | Film

Från allra första början betraktade Hitler och Goebbels film som ett viktigt medium för att påverka propaganda. Den statliga myndighet som var ansvarig för filmavdelningen var "Reich Ministry for Folk Enlightenment and Propaganda," som låg under administrationen av Goebbels. De stora filmföretagens intressen skulle vid början av 1933 förbli orörda. Emellertid samarbetade filmindustrin "villigt" med regimen och gav vika för politiska specifikationer. I juli 1933 genomfördes en (tillfällig) Film Chamber som var ansvarig för övervakning av alla aktiviteter; obligatoriskt medlemskap planerades för alla deltagare inom film- och nyhetssektorn. Goebbels behöll inflytandet över detaljerna inom filmproduktionen, som att välja rollbesättning för filmer eller fatta beslut om manus. Fram till 1940 kontrollerade Max Winkler i sin funktion som "Reich Commissar for the German Film Industry" 14 företag inom den tyska filmindustrin och anslutna länder. Hela filmindustrin skulle samlas i det nygrundade "UFA Film GmbH" år 1942. Fram till 1945 skulle cirka 1500 filmer och 450 kortfilmer i 35 mm format produceras. Tyngdpunkten skulle ligga på så kallade "apolitiska underhållningsfilmer": hakkors och Hitlerhälsningar, nazistuniformer eller partiemblemen hörde inte till rekvisitan för dessa filmer. Handlingen ägde vanligtvis rum i en "tidlös någonstans." Filmerna var avsedda att tjäna som en distraktion och en form av underhållning för "Folkkamraten" - en oro som åtminstone under krigstiden skulle följa underförstådda politiska mål. Produktionen skulle sublimt presentera filmerna som en idealisk bild av "Folkgemenskapen." Under "Tredje riket" skulle det också finnas cirka 150 "politiska" filmer som innehöll explicita propagandameddelanden. Filmer skulle produceras som förhärligade NSDAP:s "kamp", rättfärdigade eutanasin eller diskrediterade krigsmotståndarna. Högdepunkten för NS propagandafilmer skapade en serie antisemitiska filmer som öppet eller subtilt legitimerade ett sådant tillvägagångssätt av regimen. Tittarna skulle förberedas för "Den slutgiltiga lösningen".

1. Affisch för propagandafilmen "SA Man Brand" (Regissör: Franz Seitzsen), 1933. Filmen förtalar Weimarrepublikens politiska system och hyllar medlemskapet i SA. Tyska historiska museet Berlin
2. Filmregissören Fritz Lang (1890-1976) var en motståndare till det nationalsocialistiska regimet och flydde Tyskland den 29 mars 1933, omedelbart efter att Goebbels erbjöd honom en ledande position inom den tyska filmindustrin. Den judiska skådespelaren Peter Lorre (1904-1964) flydde från de nationella socialisterna 1933 och begav sig till Storbritannien, för att sedan resa till USA 1935. Båda skulle återvända till Tyskland för att arbeta efter kriget. Film Museum Berlin - German Film Library
3. Den populära skådespelaren Joachim Gottschalk, som var gift med en judinna, begick självmord med sin familj den 7 november 1941, efter att ha hört att de skulle skickas till ett koncentrationsläger. Nyheten om hans död publicerades inte, och hans filmer förbjöds inte. Film Museum Berlin - German Film Library
4. Den judiska skådespelaren Kurt Gerron arresterades 1943 efter att ha flytt till Nederländerna och skickades till koncentrationslägret Theresienstadt 1944. Det var där han tvingades arbeta på propagandafilmen "Theresienstadt: En dokumentär från den judiska bosättningen". Gerron mördades 1944 i koncentrationslägret Auschwitz. Film Museum Berlin - German Library

5. En rapport från tidningen "Arbeitertum" om inspelningen av filmen "Holiday", producerad av NS-organisationen "Kraft durch Freude" (Styrka genom glädje). Arbeitertum 1937
6. En scen från propagandadokumentären "Theresienstadt: En dokumentär från den judiska bosättningen", som också var känd under den ironiska titeln "Theresienstadt - Führer bygger en stad för judarna". Filmen var avsedd att visa internationella inspektörer, särskilt den internationella Röda Korsets kommitté. Filmen var menad att visa "normaliteten" i vardagslivet inne i ett koncentrationsläger. Denna scen visar internerade professor Cohn och Kantorowicz, september 1944. Bildarkiv Stiftelsen Preussiska kulturarvet Berlin
7. Filmaffisch för propagandadokumentären "Baptism by Fire" (Regissör: Hans Bertram), 1939. Filmen är en kollage av olika veckobildjournaler och försöker också legitimera det tyska angreppet på Polen från den 1 september 1939. Tyska historiska museet Berlin
8. Filmaffisch för den tyska propagandafilmen "Kampen mot den globala fienden - Tyska frivilliga i Spanien" (regisserad av Karl Ritter), 1939. Filmen var avsedd att rättfärdiga deltagandet av tyska soldater i spanska inbördeskriget, genom att använda olika klippta veckobildjournaler. Tyska historiska museet Berlin
9. Filmaffisch för den antisemitiska propagandafilmen "Jüd Süß" (regisserad av Veit Harlan), 1940. Tyska historiska museet Berlin

z1. Biograferna besöks frekvent. Utländska filmer och harmlösa underhållningsfilmer tenderar att locka flest tittare. Nazistiska filmer som "Triumfens vilja" undviks vanligtvis. Även veckobildjournalerna undviks. Det har blivit en massvana att gå in i biografen efter att veckobildjournalen har avslutats. Nazisternas parader och tal möts med likgiltighet. Om Göring dyker upp i en film fylls biografen av knappt innehållet fnitter... biobesökarna klagar över korruptionen och ytligheten hos filmerna. Publiken är så mättad av kitsch att en avsmak för bio och radio har blivit uppenbar. Tyskland Rapporter, av Tysklands socialdemokratiska parti (SoPaDe) 1934-1940, 1980

Tavla 82 | Radio

Den politiska överensstämelsen i radiosändningen började med det nationalsocialistiska maktövertagandet. Alla radiosändningskompetenser skulle samlas av Propagandaministeriet. Alla elva radiosändningskanaler omvandlades till "Rikets Kanaler". Från och med då skulle de vara underordnade den centrala Riksradioorganisationen och även staterna måste lämna in sina kompetenser till detta. Radion är ett praktiskt medium; radioprogram eller sändningar möjliggjorde effektiv spridning av politisk propaganda till allmänheten. Det önskade målet för de nationalsocialisterna att 'informera' befolkningen hade en teknisk hinder - 1933 fanns det bara 4,3 miljoner hushållsradioapparater. För att tekniskt utrusta hushållen skapade industrin "Folkradion" till ett lågt pris. Regimen skulle också främja "Kollektiv Radiontagning". Under viktiga politiska tillfällen skulle arbetsstyrkan behöva samlas runt högtalarna och gemensamt lyssna på sändningen. De som ägde sin egen privata radio förväntades bjuda in sina medkamrater som inte ägde en. "Kollektiv Radiontagning" förväntades bidra till uppbyggnaden av en "Folkgemenskap". I början måste NS-sändningen uppfylla en kulturpolitisk funktion; dock ökade underhållningsprogrammen från och med 1935. Efter starten av andra världskriget skulle Riksstationerna övergå till ett enhetligt program som skulle sändas från Berlin. Även om ett lättsamt underhållningsprogram dominerade luftvågorna för att distrahera befolkningen, skulle NS-regimen fortfarande använda nyhetsprogram och officiella militära meddelanden för att påverka moralen och informationsflödet inom allmänheten. Under kriget skulle färre och färre människor kunna ta emot detta program på grund av luftangrepp, vilket resulterade i att stationerna stängdes av på natten. Luftangreppen över Tyskland ledde till att många stationer förstördes. Ju större diskrepansen blev mellan vad stationen propagerade och vad som faktiskt hände på "hemmafronten", desto mer tappade stationen i trovärdighet.

1. Det första radiosändningen av Adolf Hitler till det tyska folket efter att han utsetts till rikskansler den 30 januari 1933 via alla rikets kanaler. Süddeutscher Verlag, München
2. Propagandaposter från NSDAP:s propagandaministerium i Württemberg-Hohenzollern. Det indikerar att man bör lyssna på Hitlers tal, 1935. Tyska historiska museet Berlin
3. Musikaliskt önskeprogram i den stora sändningssalen på Masuren Alley i Berlin, december 1939 (från vänster: Heinz Goedecke, Theo Lingen, Fita Benkhoff, Paul Henkels) Regionalarkiv Berlin
4. Provisorisk antennenordning för en bärbar mottagare i ett tågkompartement, 1938. Tyska historiska museet Berlin
5. Propagandaposter som propagerar för den så kallade "Folkradion". Bundesarchiv Koblenz
6. Musikaliskt önskeprogram för Wehrmacht i den stora sändningssalen på sändningsstudio på Masuren Alley i Berlin, december 1939. (på konsolen: Fita Benkhoff, Heinz Goedecke) Regionalarkiv Berlin
7. Distribution av "Dr. Goebbels sändningsdonation" till 252 familjer från München, 22 december 1938. Stadsarkiv München
8. Förberedelser för radiopropaganda. Sändningscenter för "KdF-semesterorten" på Rügen. Stralsunder Tageblatt, 9 augusti 1939

z1 "Inget hem utan radio" Pressen, biograferna och radion har blivit användbara medel för att utbilda och förmedla en verklig känsla av tysk konst och kultur. Tryckkraften och radiosändningens otroliga kraft ligger i doserna av dess dagliga exponering. Radion har en ännu större fördel över pressen... varje hus och varje hem måste ha en radio. Lagar kan införas mot buller som orsakas av högtalarna. Men "Inget hem utan radio" måste tillhöra "valutan" i den totalitära staten om den ska etablera sig bland hela

folket och inte bara bland en majoritet av anhängare. Effektiv propaganda är inget annat än en smart daglig dos införd under många år via pressen och radiosändning, mycket till folkets och god smaks förtrytelse. Till exempel vad vi kan hoppas på om denna enorma makt över ett folks sinne, tankar och världsbild kan användas som ett välsignelsens medel för folket. Att den används inom konsten för att förbättra och säkerställa klarheten i god smak. Kurt Engelbrecht, Tysk konst inom den totalitära staten, 1933

z2 "Hitlers tal som en gemensam upplevelse" Inom underjorden skriker radion. Men människornas röster överröstar rösten från etern, tills plötsligt en dödlig tystnad sänker sig med kuslig precision. Denna plötslighet är något hotfullt och sinistert: Führer talar. Führer ger en av sina timplånga tal. Röken är tjock i lokalen, glaset flyttas försiktigt och tyst, och lyssnarnas ögon är stela. Alla agerar som om de absorberar detta vrål med full uppmärksamhet. Vid slutet kastas frågande blickar från bord till bord. "Flaggan hålls högt..." Där står de och sjunger, armarna förblir i horisontellt läge. Handen svävar stel över en moln av rök och öl. Jag har en bra känsla för när det närmar sig slutet. När han vrålar i sin självupptagna raseri och skämtsamma ödmjukhet syns slutet. Tyst en ovillig folkkamrat pressar sig genom gardinen för att gå ut. Tami Oelfgen, Resa genom kaos, Första utgåvan 1946, 2003

z3 Goebbels tal till sändningsbolaget, mars 1933 Den 30 januari (1933) dog individualismens era slutligen och ersattes av en era av samhörighet. Den enskilde kommer att ersättas av folkets samhörighet. Folket kommer nu att stå i centrum för privat, andlig och politisk uppmärksamhet och aktivitet. Denna ideologiska genombrott av en omfattning utan tidigare kommer inte att stanna för något. Han [Goebbels] tror att det inte kan skada sändningsbolaget om man inkorporerar det i denna nya massrörelse. Uppfattningen att radios roll är för egen vinning kan inte avvisas tillräckligt. Den nationella revolutionen kommer också att ta över sändningscentren... sändning bör vara en glädje. Andligt, viljestarkt och tekniskt måste det vara på en nivå där det kan hålla jämna steg med regeringens vilja till innovation och nationell upphöjning. Minister Goebbels vägrade låtsas att radio inte är ett trendmedvetet

Tavla 83 | Pressen

Hitler lade redan grunden för den nationalsocialistiska inställningen till pressen i sin bok "Mein Kampf"; Staten "måste vara obevekligt besluten att försäkra sig om att detta verktyg för allmän utbildning är inom statens och nationens kompetens." Tryckfriheten skulle avskaffas 1933.

Tryckanläggningarna för SPD och KPD samt fackföreningarna skulle avvecklas, kritiska journalister skulle förföljas eller sättas i skyddshäkte. Den arresterade personen skulle inte ha några rättigheter och kunde hållas i förvar obegränsad tid. Pressen blev den drivande kraften för den nationalsocialistiska propagandan, med målet att uppnå fullständig kontroll. Rikets ledare var ansvariga för pressen: Joseph Goebbels, minister för offentlig information och propaganda; Max Amann, president för Rikets presskammare; och Otto Dietrich, rikets chefspresschef.

Avvecklade förlag skulle summeras av Amann i ett partiägt förlag. Den privatägda privata pressen skulle först skonas, eftersom de skulle utöva självzensur och så småningom skulle skjutas åt sidan av statliga förläggare. I oktober 1933 skulle "Redaktionslagen" träda i kraft.

Redaktörerna skulle få en central roll inom pressen som var förpliktade gentemot "staten och folket". Deras uppgift skulle börja ta på sig rollen som en tjänsteman: utbildning och indoktrinering av "Volk" inom en nationalsocialistisk ram hade högsta prioritet. Obligatoriskt medlemskap i Rikets presskammare tvingade journalister att vara lojala mot regimen. Kritik skulle vara strängt förbjuden, och personliga åsikter från enskilda journalister var inte önskvärda. "Gleichschaltung" ("koordinering" av nazifiering) skulle fastställas dagligen under lunchen i propagandaministeriet. År 1938 skulle Dietrich, i sin roll som pressansvarig för riket, utfärda dagliga pressuppdrag. De auktoriserade redaktionella representanterna för regionala och rikstäckande tidningar fick inte bara nyheter, utan också information som skulle presenteras för allmänheten. Teletypmaskiner tillät att man dagligen skickade paroler, instruktioner och "talande föreskrifter" till redaktörer över hela riket: detta säkerställde en enhetlig struktur för pressen.

1. Förbjudande av tidningen "The Other Germany", 11 mars 1933. Tyska historiska museet.
2. Omslag för kvällsutgåvan av "Deutschen Allgemeinen Zeitung" med en artikel om den nya presslagen, 13 december 1933. Tyska historiska museet.
3. "Varje dag en människo jakt" - Framsidan av AIZ från 8 mars 1934. En tidning som talade öppet mot det nationssocialistiska regimen, emigrerade till utländska länder, bland dem "Arbetets illustrerade tidning", som dök upp under exilen i Prag, 1933. Tyska historiska museet Berlin.
4. Den tyska pressen angående den tyska truppens invasion i Österrike, 12 mars 1938. Statsbiblioteket Berlin, tidningsarkivet.
5. Anti-polsk propaganda i den tyska pressen. Statsbiblioteket Berlin, tidningsarkivet.
6. I så kallade "Stormer Box" hängde man upp den högerinriktade tidningen "Der Stürmer" på centrala platser. På så sätt kunde den antisemitiska propagandan också nå dem som inte prenumererade på tidningen. Förbundsarkivet Berlin.
7. Veckotidningen "Der Stürmer" hade bara ett mål: antisemitisk propaganda som nådde sina läsare genom elaka karikatyrer och stötande rubriker som "Judarna är vår fördärv!" Förbundsarkivet Berlin.
8. Pressrapport och rubriker dagarna efter rikskrystalnatten den 10 november 1938. Förbundsarkivet Berlin / Statsbiblioteket Berlin, tidningsarkivet.
9. De polska avböjde att delta - formuleringen i rubrikerna var tvungen att tas bort från pressuppdraget. Statsbiblioteket Berlin, tidningsarkivet.

z1 Pressinstruktion från 11.3.1938. Endast frågor om Österrike ska vara av intresse i morgontidningen. Det är viktigt att kaoset i Österrike betonas. Kommentarer är obligatoriska. Här är några riktlinjer: Den nuvarande österrikiska regeringen har bett de tyska trupperna ... att utföra attacker mot Schuschnigg och hans kumpaner som är lojala mot honom. De är katastrof-

inducerande politiker. Hans Bohrmann, NS-pressinstruktioner från förekrigstiden, 1999.

z2 Pressinstruktion 3006 från 29.8.1939. De polska övergreppen måste förbli huvudnyheten. Det måste klargöras för utlandet och inre, att den tyska ståndpunkten är fast. Vad folket eller utlandet tycker om de polska övergreppen är irrelevant ... Därför måste den polska huvudnyheten fortsätta tills andra order ges. Hans Bohrmann, NS-pressinstruktioner från förekrigstiden, 1999.

z3 Pressinstruktion 3019 från 29.8.1939. Tidningens huvudämne kommer fortfarande att vara Polen. Intensiteten i tonen måste emellertid ändras lite. Anklagelserna mot Polen måste förbli tydliga. Sensationalismen måste tonas ner lite. Chamberlains förklaring kan dubbelkolumnas på förstasidan, men på ett sådant sätt att den inte distraherar från den polska historien. Hans Bohrmann, NS-pressinstruktioner från förekrigstiden, 1999.